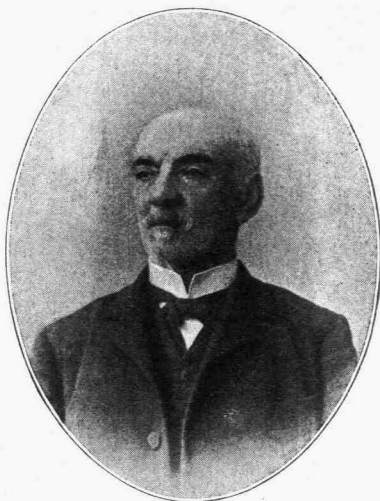

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΑΠΑΦΡΑΓΚΟΣ

Π «έλληνική Θέμις θρηνούσα ἐπὶ τοῦ τάφου του». Ἰδοὺ ὁποῖαν συμβολικὴν παράστασιν ὤφειλε καὶ ὀφείλει νὰ χαράξῃ ἐπὶ λευκοῦ πεντελησίου μαρμάρου ἡ Πολιτεία καὶ ἡ Πατρίς εὐγνωμονοῦσα εἰς τὸν αἰμὴνηστον ἄνδρα. Διότι σπανίως πράγματι ὁ θάνατος ἐπληξέ τόσον καιρίως τὴν σεμνὴν θεάν, ὅσον ἐν τῇ προσώπῳ τοῦ ἀκραιφνοῦς τούτου ἱεροφάντου καὶ μύστου τῆς. Ὁ Ἀθανάσιος Παπαφράγκος δὲν ὑπῆρξε μόνον τὸ σέμνωμα, ὁ νοῦς καὶ ἡ κορυφή, ἀλλὰ καὶ ὁ πρόμαχος, ὁ σιδηροῦς καὶ ἀπτόητος προασιπστής τῆς ἐλληνικῆς Δικαιοσύνης ἀπὸ τῶν κομματικῶν ἐπιδρομῶν αὐτῆς ταύτης τῆς Πολιτείας. Ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην δὲν εἶνε εὐχερὲς νὰ κατανοηθῇ καὶ ὑπολογισθῇ θεόντως τὸ μέγα ἔργον, ὑπὲρ τοῦ ὁποῖου ἀφιέρωσε

δλον αὐτοῦ τὸν βίον καὶ ὅλην τὴν ὑπέροχον διάνοιαν καὶ τὴν νομομάθειαν τὴν εὐρείαν καὶ τὰ σπάνια ψυχικὰ καὶ ἠθικὰ χαρίσματα ὑπὲρ τοῦ γοήτρου καὶ τῆς ἀρτιότητος τῆς ἐλληνικῆς Θέμιδος.

Τοῦ δικαστικοῦ του σταδίου κατήρξατο νεώτατος ὡς εἰσαγγελεύς, θαυμασθεὶς διὰ τὴν ἀσυνήθη ὀξύνοϊαν, μεθ' ἧς ἐπὶ τοῦ ποινικοῦ ἐδάφους ἐξιχνίαζε καὶ τὰ πλεόν ἄφαντ' νήματα καὶ τοὺς μᾶλλον λανθάνοντας πολυσχιδεῖς συνδυασμοὺς τοῦ ἐγκλήματος. Ἡ θλιβερὰ τραγῳδία τοῦ Δῆλεσι, τῆς αἰχμαλωσίας τῶν ἁγγλων, τὸν ἔφερεν ὡς εἰσαγγελέα ἐν Ἀθήναις, ῥήτορα χειμαρρῶδη καὶ ἐμπνευσμένον, ἐξονυχίζοντα καὶ πατάσσοντα ἀμειλίκτως τὸ ἐγκλημα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἀποτινάξαντα σθεναρῶς μέγα μέρος τῆς ἠθικῆς εὐθύνης καὶ τοῦ στίγματος, ὅπερ ἐνεκόλαπτον αἱ διεθνεῖς πανταχόθεν ὕδρεις κατὰ τοῦ μετώπου τῆς μικρᾶς Ἑλλάδος, δεινῶς συρομένης τότε μετὰ τῶν αἰμοχαρῶν ληστῶν εἰς τὸ ἐδῶλιον τοῦ κατηγορουμένου. Ἡ φωτεινὴ διάνοια καὶ ἡ λεπτὴ ἀντίληψις τοῦ νεαροῦ εἰσαγγελέως ἀνέλυσε μὲ τοιαύτην δύναμιν τὴν ψυχολογίαν τοῦ μισαροῦ ἐκείνου ἄγους, ὥστε νὰ κατανεμηθῇ ἡ εὐθύνη αὐτοῦ καὶ μεταξὺ ἀκόμῃ τῶν κραταιῶν κατηγορῶν, οἵτινες δυσκόλως ἐπέτρεπον αὐτοβουλίαν καὶ αὐτενέργειαν εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς χώρας πράγματα.

Ἄλλ' ἡ δρᾶσις ἡ ἀναπλαστικὴ τοῦ Ἀθανασίου Παπαφράγκου ἄρχεται κυρίως ἐφ' ἧς ἐποχῆς, πρὸ τεσσαρακονταετίας περίπου, ἐτάχθη εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης, τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν ὄχι μόνον ἡ ψυχὴ καὶ ἡ διάνοια ἡ σκεπτομένη, ἀλλὰ καὶ ὁ στιβαρὸς βραχίων καὶ ὁ ἀγρυπνὸς φρουρὸς ἀπὸ πάσης ἀκολασίας διοικητικῆς καὶ κομματικῆς, ἥτις ἀτυχῶς λυμαίνεται τὴν δύσμοιρον χώραν. Ὅσοι γνωρίζουν τὰ παρασκήνια τῆς πολιτικῆς συναλλαγῆς, αὐτοὶ εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐννοήσουν ὁποίας ὑπερανθρώπους προσπάθειας μετέτληθε καὶ οἶαν ἄμυναν κρατερὰν ἀντέταξεν οὗτος ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς ἀξιοπρεπείας καὶ ἀνεξαρτησίας τοῦ Δικαστικοῦ Σώματος, παλαιῶν κατὰ μορίων πειρασμῶν καὶ αὐθαιρεσιῶν, ὅπως ἀπαλλάξῃ τὴν Δικαιοσύνην ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τῆς μικροπολιτικῆς. Ἀμειλικτὸς διώκτης κατὰ τῶν βεδήλων, τῶν ζητούντων νὰ εἰσπηδήσουν εἰς τὸν ναὸν αὐτῆς διὰ τῶν θυρίδων τοῦ κόμματος, αὐθόρμητος συνήγορος καὶ ὑποστηρικτῆς χειραγωγὸς τῶν ὑγιῶν στοιχείων, δι' ὧν ὠνειροπόλει τὴν ἀνάπλασιν καὶ ἐξυγιάσιν τῆς Δικαιοσύνης, ἦν αἱ ἐκάστοτε πλειοψηφαὶ ἡξιοῦν ἀπλὴν θαλαμηπόλον τῶν προσωπικῶν των μικροφιλοδοξιῶν καὶ συμφερόντων, ὑπῆρξεν ἀληθῶς ὁ ἀκοίμητος Ἄργος αὐτῆς, ὁ ἀποτρέπων ἀπὸ τῆς διαφθορᾶς καὶ τοῦ μιάσματος. Ἀλλὰ καὶ ὁ Μέντωρ ὁ σοφὸς καὶ πολῦτιμος ἐγένετο πάντοτε, δσάκις ὑπουργοὶ ἀδέξιοι ἢ ἄπειροι ἢ περιδινόμενοι ὑπὸ τῆς κομματικῆς ἀμπώτιδος εἰς ὀλισθήματα καὶ αὐθαιρεσίας, ἐλάμβανον ἀνάγκην τῆς πείρας, τῆς εὐθυκρισίας καὶ τῆς εὐσυνειδήτου χειραγωγίας τοῦ ἀνδρός, εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ ὁποίου καὶ τὴν ἠθικὴν δύναμιν, ἦν ἤσκει ἐπὶ τοῦ πνεύματος τῶν ὑπουργῶν, ὠφείλετο πολλάκις ἡ διάσωσις τῆς τάξεως καὶ τῆς δημοσίας εὐκοσμίας.

Μολονότι δὲ ἐν τῇ ἀδιαλείπτῳ ἀπορροφητικῇ ταύτῃ πάλῃ ὀλίγος ὑπελείπετο χρόνος εἰς τὸν σοφὸν καὶ πολυῦδμονα ἄνδρα πρὸς δημιουργικὴν ἐργασίαν, ἐν τούτοις αἱ πλείσται καὶ οὐσιωδέστεραι μεταρρυθμίσεις ἐν τῇ νεωτέρᾳ δικαστικῇ ὑπηρεσίᾳ εἰσὶν ἔργον καὶ ἀπαύγασμα τοῦ λεπτοῦ καὶ ἀναλυτικοῦ τοῦ πνεύματος, τοῦ ὁποῖου ἡ γοργότης καὶ τὸ βάθος κατεφαίνοντο εἰς ἐκτάκτους καὶ σοβαρὰς περιόδους. Οὕτως ἐπὶ παραδείγματι, ὅταν ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἀπεδέχετο ἐν σπουδῇ τὴν ἀφομοίωσιν τῆς Θεσσαλίας, ὁ Παπαφράγκος ἐν διαστήματι 48 μόνον ὥρων ἐξεπώνει πᾶσαν τὴν σχετικὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν.

Ἀποσχὼν τῶν δημοσίων ἀπὸ δεκαετίας καὶ δικηγορήσας ἐν Ἀθήναις ὑπῆρξε σέμνωμα καὶ κορυφή καὶ τοῦ δικηγορικοῦ κλάδου. Μετασχὼν δὲ τῶν πλείστων ἐκ τῶν σπουδαίων δικαστικῶν ὑποθέσεων κατὰ τὸ διάστημα τῆς δεκαετίας, ἐπέδειξε τοῦ τε πνεύματος τὴν ὑπεροχὴν καὶ τοῦ χαρακτήρος τὸ ἀδαμάντινον.

Τοιοῦτος ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ὑπῆρξεν ὁ δημόσιος βίος τοῦ ἀνδρός, πλήρης δράσεως, συνέσεως, χρηστότητος, ἐπιβολῆς ἠθικῆς καὶ γοήτρου, ἐμπνέων τὸν σεβασμὸν εἰς σύμπαντα τὸν ἐν Ἑλλάδι δικαστικὸν κόσμον, τὴν ἀγάπην δὲ καὶ τὴν ἐκτίμησιν ὅλης τῆς κοινωνίας διὰ τὴν εὐθύτητα τοῦ αἰσθήματος καὶ τοῦ χαρακτήρος. Ἦτο ἐκ τῶν ὀλίγων δημοσίων ἀνδρῶν, οἵτινες ἀποθνήσκοντες κληροδοτοῦσιν ἄσπιλον καὶ ἐπίφθονον τὸ ὄνομα εἰς τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ τὴν διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος διδασκαλίαν, ὅπως καὶ ταῦτα συνεχίσουν καὶ λαμπρύνουν ἐν τῷ μέλλοντι τὸ ἐκπολιτιστικὸν ἔργον πατρὸς πολυτιμήτου.

ΧΕΙΜΩΝΙΑΤΙΚΕΣ ΖΩΓΡΑΦΙΕΣ

ΤΟ ΧΙΟΝΙ

ΠΕΦΤΕΙ σιγὰ ἀπ' τὸν Οὐρανὸ κι' ἀπλώνεται ὁλοένα
Τὸ χιόνι τὸ ἀχνομέταξο στὰ σιωπηλὰ βουνά,
Τὰ πάντα δείχνονται ἀργυρᾶ, λευκὰ καὶ πυργωμένα,
Τὰ τεῖχη τὰ πανόρχαια, τὰ δέντρα τὰ γυμνά...

Στὸν Οὐρανὸ ποῦ ἐσκέπασε κάποια συννέφων ἄχνη
Δειλὰ ἡ ψυχὴ τὸ δρόμο της νὰ πάρῃ τώρα ψάχνει,
Ἀλλὰ τὸ χιόνι τ' ἄσπλαχνο σωριάζεται ὁλοένα
Ὡσὰν ἀγγέλων πούπουλα λευκὰ καὶ μαδημένα!...

ΘΡΑΣ. ΖΩΪΟΠΟΥΛΟΣ